nud peale muu vähemaid kirjutisi ajakirjades. — Akad. Põllumajand. Seltsi organiseerimisel kui ka pärastises tegevuses on K. juhtivat osa etendanud, milline selts on paisunud üheks suuremaks ja tähtsamaks akadeemiliste organisatsioonide seas.

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

KÕRV, Jakob, venestamis-ajajärgu tegelane ja ajakirjanik, sünd. 21. XI 1849 Kodaveres Kokora v. talurentniku pojana, käis Kodavere klk.-koolis ja tegi 18. a.-sena vallakooliõpetaja eksami. Selle järel oli K. Alatskivil 6 a. rahvakooliõpetajaks. A. 1874 siirdus ta Tartu, et saksa ja vene kirjanduse tundide võtmisega J. Kunderilt (vt.) ja kreiskooliõpetaja K. Masingilt Tartu ülikooli astumiseks ette valmistuda. Tartus sattus ta dr. M. Veske hoole ja mõju piirkonda, mis ta kirjanduslikule huvile tõuke andis. Ka oli ta tol ajal suuresti huvitatud pedagoogikast, filosoofiast ja soome keelest. Hiljem Jakobsoni mõju alla sattunud, teotseb ta põllutulunduslikkude küsimustega, olles Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi sekretäriks. Samuti Jakobsoni mõjul hakkas K. »Sakala« kaastööliseks ja kutsuti 1881 Viljandisse sama lehe abitoimetajaks. 1882. a. omandas K. Rakvere »Kalevipoja« seltsilt seni õpetaja M. Lindenbergi toimetatud ajalehe »Valguse« ja hakkas seda Tallinnas välja andma, kus ta intriigide ja hämarate võtetega kõrvaldas oma lähema võistleja J. Järve (vt.) enam rahvuslikku laadi ajalehe. K. suri unustatuna Šveitsis, Bern-Waldau närvihaigete kliinikus 1916. a. suvel. — Politikas sihtis K. esialgu umbkaudu ühte Jakobsoni vaadetega. Pärastpoole on aga ta ajaleht »Valgus« õieti kahtlase värvinguga, erinedes tunduvalt oma kolmest kaaslasest — Grenzsteini »Olevikust«, Järve »Virulasest« ja Hermanni »Postimehest«. Vististi mitte asjatult ei süüdistata teda venestuspolitika äraandlikus kaasaaitamises, kahtlasis intriiges ja ilmsete materjaalsete huvide jälgimises. Pärast »Virulase« sulgemist võistleb ta Tartus ilmuvate ajalehtedega ja Grenzstein püüab asjatult teda venemeelsuses ületada. — Kirjanduse alal on nimetada ta algupäraseid töid »Kindel eesmärk« (1885—86, II tr. Tartus, 1888), sisult ja vormilt kahvatu teos, mis vististi võitluse tasakaalustamiseks vastastega kirjutatud; »Kiired kosjad« (1887, II tr. Tallinnas, 1893), eelmisest sisuliselt veelgi nõrgem; n. n. »algupärane« »Luigemäe Olli« (»Valgus« 1887—88, eriraamatuna 1893), jutt Eesti minevikust, mis on Eesti oludele kohandatud plagiaat Chateaubriand'i indiaanlasjutust »Atala«. Tõlkijana eestindas K. juba oma õpingute aegu Tartus K. Masingi abiga Puškini »Kapteni tütre«. Hiljemini tõlgib ta ka Gogoli »Taras Bulba« (Tartus, 1880). Saksakeelest tõlgituist nimetagem Krummacheri ja Herderi »Mõistukõned ja luulejutustused« (Viljandis, 1880). Rahvaluule alal, millele K. tähelepanu pööras M. Veske mõjul, avaldas ta 1888, Viljandi siirdumise a.-l, »Eesti rahva muistejutud ja vanadkõned«, mis vahest on parem ja jäädavama väärtusega ta töödest. Ka korjas ta »Vanapagana ja Hansu jutte«, mida hiljemini ajalehes avaldas.

K a m p m a n n, Peaj. II[1], 113—192; A. J ü r g e n s t e i n, J. K., (E. Kirj. 1916, lk. 397—400); F r. T u g l a s, Ado Grenzsteini lahkumine (1926), lk. 50—59. *M. T.*

L.

LAAKMANN, Heinrich, trükitööstuse edendaja ja kirjastaja, sünd. 25 IX 1802 Lüübekis. 1816. a. astus L. Römhild'i (hiljemini Schmidti) trükikotta õpilaseks. Samas trükikojas viibis ta ka abilisena 4 aastat, töötas selle järel Frankfurdis Maini ä. ja 1827—30 Pariisis Firmin Didot' kirjastusäris. Juulirevolutsiooni tagajärjel pöördunud tagasi Lüübeki, teotses L. uuesti Schmidti trükikojas, kust Tallinna Dullo trükikotta üle kolis oma sõbra Montagi kutsel, kes oli naitunud Lindforsi pärijate trükikoja omaniku Dullo lesega. 1833. a siirdus L. Moskva, kus õpetas saksa ja prantsuse keelt vürstinna Lobanov-Rostovski juures, kuid peatselt ilmus ta jälle Tallinna, võttes Montagi surma järel selle lese ettepanekul trükikoja juhtimise enda kätte. — 1817. a. müüs M G. Grenzius (vt. *suppl.*) oma trükikoja sisseseade teisele Tartu trükikojale Joh. Chr. Schünmann'ile ja Tartu jäi ühe trükikojaga. Kuna aga tarvidus teise trükikoja järele silmanähtav oli, antigi Montagile luba haru-trükikoja avamiseks Tartu, kuid käima pani selle L. alles 15. IX 1837. a. Ta jäi ka mõlema »Lindforsi pärijate« trükikoja juhiks Tallinnas kui ka Tartus kuni 1844. a., millal Carl Dullo Tallinna trükikoja enda kätte võttis ja Tartu haru-trükikoja L.-ile omanduseks müüs. Nüüd võis ta edukalt teotsema hakata. Kuna trükitööstus Eesti- ja Põhja-Liivimaal seni väga nõrgal järjel oli olnud, mille tõttu ka tähtsamad trükitooted välismail paremini ja odavamini valmistati, tõusis L. oma laialiste kogemustega edukamaks trükkijaks ja raamatu levitajaks: esimesena muretses ta 1846. a. kiirpressi, avas 1867. a. raamatuäri eestikeelsete raamatute levitamiseks ja ostis 1875. a. kivitrüki- (litograafia-) sisseseade L. Höflingerilt. Ka asutas ta raamatuköitmis-töötoa. 1880. a. andis ta kõik ettevõtted oma pojale Carl Heinrichile üle, kes